

SCHMITT, M. TALLINN MANUAL ON THE INTERNATIONAL LAW APPLICABLE TO CYBER WARFARE

JAKUB HARAŠTA

SCHMITT, Michael N. (ed.). *Tallinn Manual on the International Law Applicable to Cyber Warfare*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, xix, 282 s. ISBN 9781107024434.

Publikace *Tallinn Manual on the International Law Applicable to Cyber Warfare* (často označována pouze jako *Tallinn Manual*, dále jen „manuál“) vznikla po více než třech letech výzkumu pod vedením prof. Michaela Schmitta na objednávku Centra excelence kybernetické bezpečnosti (CCD COE) NATO v Tallinnu. Primárně se manuál skládá z 95 pravidel vedení kybernetického boje, které jsou kompatibilní se současnou podobou mezinárodního práva jak v oblasti práva na válku (*ius ad bellum*), tak mezinárodního humanitárního práva (*ius in bello*).

Ke každému pravidlu poskytuje manuál rozsáhlé odůvodnění, kterým navazuje vytvořená pravidla do kontextu tvořeného mezinárodními smlouvami, zvykovými pravidly a výklady mezinárodních soudů. V otázce znění jednotlivých pravidel a jejich odůvodnění se vždy hledala shoda celého autorského kolektivu, čímž došlo k potlačení vyhraněných názorů jednotlivých členů. Tím však došlo k pouze velmi konzervativnímu zachycení aplikace mezinárodního práva na kyberprostor a některé poměrně reálné scénáře, např. kybernetický útok na burzu¹, zůstaly bez jasného stanoviska.²

¹ Draft pak explicitně zmiňoval burzu v New Yorku. Dostupné z: http://archive.org/stream/Tallinn-Manual/TallinnManual_djvu.txt [cit. 28. 8. 2014].

Manuál představuje nejobsáhlejší dokument tohoto druhu na světě a jeho obsah je diskutován v akademických a vojenských kruzích.³ Je nicméně rozsáhle kritizován za přílišné soustředění se na aspekty kybernetického boje jako ozbrojeného konfliktu a zcela opomíjí otázky nedosahující této úrovně – tedy např. otázky ekonomického nátlaku, ke kterému se dá kyberprostor velice dobře použít.⁴ Rusko, které dlouhodobě odmítá západní postoj ke kybernetické válce, pak manuál označilo za potenciálně nebezpečný a vedoucí k nežádoucí militarizaci kyberprostoru.⁵ Vzhledem k přijetí se tedy dá říci, že shrnuje přístup NATO, přesto ale není považován za právní či politický dokument.

Schmitt totiž, dle mého názoru bohužel, opakovaně zmiňuje, že manuál představuje pouhý moderní akademický výklad již existujících a uznávaných norem. Vytvoření závazných pravidel na úrovni právní či politické je tedy dle něj potřeba přenechat jiným a činnost Schmitta a ostatních expertů podílejících se na manuálu je tedy pouze akademickou aktivitou. Ziolkowská, která se pokusila k tzv. Schmittovým kritériím, ze kterých manuál přímo vychází,⁶ přistoupit jako k normativnímu souboru,⁷ byla v tomto duchu Schmittem odmítnuta. Dle něj se jedná pouze o shrnutí

² SCHMITT, Michael N. (ed.). *Tallinn Manual on the International Law Applicable to Cyber Warfare* [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, xix, 282 s [cit. 28. 8. 2014]. ISBN 9781107024434. Dostupné z: <http://www.cedcoe.org/tallinn-manual.html>. S. 56-57.

³ HEINEGG, Wolff Heintschel von. *The Tallinn Manual and International Cyber Security Law. Yearbook of International Humanitarian Law.* [online]. 2012, roč. 15, s. 3-18 [cit. 28. 8. 2014]. DOI: 10.1007/978-90-6704-924-5_1. Dostupné z: http://journals.cambridge.org/abstract_S1389135913000032. TSAGOURIAS, Nicholas. *The Tallinn Manual on the International Law Applicable to Cyber Warfare: A Commentary on Chapter II-The Use of Force. Yearbook of International Humanitarian Law.* [online]. 2012, roč. 15, s. 19-43 [cit. 28. 8. 2014]. DOI: 10.1007/978-90-6704-924-5_2. Dostupné z: http://journals.cambridge.org/abstract_S1389135913000044.

LIIVOJA, Rain; McCORMACK, Tim. *Law in Virtual Battlespace: The Tallinn Manual and the Jus in Bello. Yearbook of International Humanitarian Law.* [online]. 2012, roč. 15, s. 45-58 [cit. 28. 8. 2014]. DOI: 10.1007/978-90-6704-924-5_3. Dostupné z: http://journals.cambridge.org/abstract_S1389135913000056.

BOER, Lianne J. M. *Restating the Law 'As It Is': On the Tallinn Manual and the Use of Force in Cyberspace. Amsterdam Law Forum* [online]. 2013, roč. 5, č. 3, s. 4-18 [cit. 28. 8. 2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2338066.

FLECK, Dieter. *Searching for International Rules Applicable to Cyber Warfare – A Critical First Assessment of the New Tallinn Manual. Journal of Conflict & Security Law* [online]. 2013, roč. 18, č. 2, s. 332-351 [cit. 28. 8. 2014]. DOI: 10.1093/jcsl/krt011. Dostupné z: <http://jcsl.oxfordjournals.org>.

⁴ FLECK, 2013, op. cit. S. 346-347. Tyto námitky by měl řešit Tallinn Manual 2.0 připravovaný na první polovinu roku 2016. Srov. <http://www.cedcoe.org/tallinn-20.html> [cit. 28. 8. 2014].

⁵ CHERNENKO, Elena: *Russia warns against NATO document legitimizing cyberwars. Russia Beyond the Headlines* [online]. Publikováno 29. 5. 2013 [cit. 28. 8. 2014]. Dostupné z: http://rbth.com/international/2013/05/29/russia_warns_against_nato_document_legitimizing_cyberwars_26483.html.

⁶ Tallinn Manual, op. cit. S. 48-51.

otázek relevantních pro případné posouzení povahy útoku⁸ a nelze jim přisuzovat normativní ani jinou podobnou povahu.

I když manuál představuje první příspěvek svého druhu, rétorika autorského kolektivu i vlašné přijetí politickými špičkami mimo struktury NATO značně omezují dopad, který by mohl mít. Přes to přese všechno se jedná o excelentní publikaci. Rekonstrukce myšlenkových pochodů autorů je díky obsáhlému poznámkovému aparátu poměrně jednoduchá. Přes opatrnou rétoriku je publikace přínosná i pro diskuzi mimo akademické prostředí.

⁷ ZIOLKOWSKI, Katharina. Ius ad bellum in Cyberspace – Some Thoughts on the „Schmitt-Criteria“ for the Use of Force. In: CZOSSECK, Christian; Ottis, Rain; ZIOLKOWSKI, Katharina (eds.). *2012 4th International Conference on Cyber Conflict* [online]. Tallinn: NATO CCD COE Publications, 2012, s. 295-309 [cit. 24. 4. 2014]. ISBN 9789949904099. Dostupné z: http://www.ccdcoe.org/publications/2012proceedings/CyCon_2012_Proceedings.pdf.

⁸ Tzv. policy-oriented approach. SCHMITT, Michael N. The ‘Use of Force’ in Cyberspace: A Reply to Dr Ziolkowski. In: CZOSSECK, Christian; Ottis, Rain; ZIOLKOWSKI, Katharina (eds.). *2012 4th International Conference on Cyber Conflict* [online]. Tallinn: NATO CCD COE Publications, 2012, s. 311-317 [cit. 24. 4. 2014]. ISBN 9789949904099. Dostupné z: http://www.ccdcoe.org/publications/2012proceedings/CyCon_2012_Proceedings.pdf. S. 316.